19 Ιουνίου 2014

Η Ρωσία και η νέα ουκρανική ηγεσία

/ Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

Η Ρωσία και η νέα ουκρανική ηγεσία
Γελοιγραφία του Αλεξέι Γιορς

Τι αναμένει η Ρωσία από τον νέο ηγέτη του γειτονικού κράτους, ποια είναι τα «αγκάθια» και ποιά τα σημεία που μπορεί να βρεθεί φόρμουλα συνεννόησης καθώς οι βασικές ρωσικές θέσεις σχετικά με την Ουκρανία έχουν αναγγελθεί από καιρό και δεν αλλάζουν. Πού μπορεί να κάνει πίσω η Μόσχα και γιατί.

Μπορούν άραγε να θεωρηθούν νόμιμες οι εκλογές οι οποίες διεξάγονται μέσα σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου και όχι σε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας; Ναι, εφόσον ικανοποιεί το αποτέλεσμα! Αυτό προκύπτει, όταν η Ευρώπη και οι ΗΠΑ συγχαίρουν με ανακούφιση τον εκλεγέντα πρόεδρο της Ουκρανίας, Πιότρ Ποροσένκο, αλλά αποκαλούν φάρσα τη νίκη του Μπασάρ Άσαντ. Η Ρωσία, αντιθέτως, θεωρεί τη νίκη του Άσαντ πειστική, ενώ δεν βιάζεται να αναγνωρίσει τον Ποροσένκο. Ωστόσο, τα παραπάνω δεν έχει ενδιαφέρον ούτε καν να σχολιαστούν, καθώς τα δύο μέτρα και δύο σταθμά ήταν και παραμένουν το θεμέλιο στη διεθνή πολιτική.
Μέχρι και τις αρχές Μαΐου, φαινόταν ότι η Μόσχα δεν θα αποδεχτεί τα αποτελέσματα των εκλογών στην Ουκρανία. Η Ρωσία τόνιζε τη νομιμότητα του Βίκτορ Γιανουκόβιτς, ο οποίος ανατράπηκε ύστερα από την αιματοχυσία στο Κίεβο και κατά συνέπεια το παράνομο όλων των επακόλουθων ενεργειών της προσωρινής ηγεσίας του Κιέβου, συμπεριλαμβανομένων και των εκλογών. Ωστόσο, στη συνέχεια, η στάση της Ρωσίας άρχισε να μαλακώνει. Τελικά, αν και ο

Βλαντίμιρ Πούτιν δεν συνεχάρη τον Ποροσένκο για την εκλογή του, ο ρώσος πρέσβης Μιχαήλ Ζουράμποφ που είχε ανακληθεί από το Κίεβο το Φεβρουάριο, επέστρεψε προκειμένου να παραβρεθεί στην τελετή ορκωμοσίας. Το επίπεδο εκπροσώπησης φυσικά δεν ήταν υψηλό, αλλά δεδομένων των συνθηκών και της συνεχιζόμενης στρατιωτικής επιχείρησης στην ανατολική χώρα, ήταν το μέγιστο δυνατό.

Η Κριμαία ήταν ξεχωριστή περίπτωση

Τι αναμένει η Ρωσία από τον νέο ηγέτη του γειτονικού κράτους; Οι ρωσικές επιθυμίες σχετικά με την Ουκρανία έχουν αναγγελθεί από καιρό και δεν αλλάζουν. Αφορούν ένα αποκεντρωμένο κράτος το οποίο θα διασφαλίζει διευρυμένα πολιτιστικά-γλωσσικά και διοικητικά δικαιώματα στις ανατολικές και νοτιοανατολικές περιοχές, καθώς και την τήρηση ενός ουδέτερου καθεστώτος από την Ουκρανία με εγγυήσεις πως αυτή δεν πρόκειται να ενταχθεί στις ευρωπαϊκές και ευρωατλαντικές δομές. Σε αυτούς τους μήνες της αντιπαράθεσης στα ανατολικά της χώρας, κατέστη σαφές ότι η Μόσχα δεν επιδιώκει επανάληψη του σεναρίου της Κριμαίας σε κάποιο άλλο μέρος της Ουκρανίας. Η Κριμαία είναι μια πολύ ξεχωριστή περίπτωση και λόγω της ιστορίας της και λόγω των διαθέσεων του ντόπιου πληθυσμού. Ενώ θα πρέπει να σημειωθεί πως σε όλο το διάστημα μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, στη ρωσική κοινωνία επικρατούσε η πεποίθηση ότι το να ανήκει η Κριμαία στην Ουκρανία ήταν μια ιστορική παρεξήγηση. Ανάλογα αισθήματα όσον αφορά το Ντονμπάς, ποτέ δεν υπήρχαν, αν και τα φιλικά αισθήματα προς τους κατοίκους της περιοχής αυτής είναι δεδομένα.

Στο Κίεβο είναι ήδη πολλές οι φήμες για δήθεν σχέδια του Ποροσένκο να συνάψει μυστικές συμφωνίες με το Κρεμλίνο. Ως άνθρωπος του επιχειρηματικού χώρου, ο οποίος μπορεί να «επιλύει ζητήματα», αυτός ίσως πραγματικά προσπαθήσει να βρει τρόπους για προσέγγιση με τη Μόσχα, παρακάμπτοντας ρητορικές και ιδεολογίες. Βέβαια, αυτό δεν είναι και τόσο εύκολο δεδομένης της εσωτερικής κατάστασης, καθότι ο πρόεδρος, αν και έλαβε μια αρκετά πειστική εντολή, δεν στηρίζεται στην προσωπική του πολιτική δύναμη. Ο κόσμος της ουκρανικής πολιτικής είναι ατέλειωτες ίντριγκες, με ανάμιξη του χρήματος και συχνή αλλαγή θέσεων σε διάφορα θέματα.

Τερματισμός της στρατιωτικής επιχείρησης

Όρος για τη συνεργασία της Μόσχας με τον πρόεδρο της Ουκρανίας, είναι αναμφίβολα ο τερματισμός της στρατιωτικής επιχείρησης για την καταστολή των εξεγερθέντων στην ανατολή. Τώρα ο Ποροσένκο έχει τη δυνατότητα να αλλάξει πολιτική, εφόσον τυπικά δεν είναι υπεύθυνος για ό,τι έχει κάνει η προσωρινή ηγεσία. Δεν παύει βέβαια να είναι γεγονός ότι ο σημερινός πρόεδρος έχει εκφράσει την πλήρη υποστήριξή του στα σκληρά μέτρα, αλλά η αλλαγή στάσης μετά την άνοδο στην εξουσία, είναι ένα πολύ διαδεδομένο φαινόμενο στην πολιτική.

Το παζάρεμα αποκλείεται στο θέμα της Κριμαίας, την οποία ο Ποροσένκο υποσχέθηκε να φέρει πίσω. Η Ρωσία δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να συζητήσει το θέμα της κυριαρχίας επί της χερσονήσου. Σε ενδεχόμενη επίτευξη ενός κοινού εποικοδομητικού διαλόγου σχετικά με την Κριμαία, είναι πιθανή μια συζήτηση για τεχνικά θέματα, δηλαδή αποζημιώσεις, ζητήματα ιδιοκτησίας κλπ. Αλλά νόημα να γίνει η αρχή απ' αυτό δεν υπάρχει, δεδομένου του σημερινού επιπέδου αμοιβαίας εμπιστοσύνης.
Η Ρωσία δεν είναι προδιατεθειμένη να αναγνωρίσει τις «λαϊκές δημοκρατίες» στην ανατολική Ουκρανία, αλλά για κατανοητούς ψυχολογικούς και πολιτικούς λόγους δεν μπορεί και να τις αποκηρύξει ελαφρά τη καρδία. Η Μόσχα επιθυμεί το κίνημα αντίστασης κατά του Κιέβου να μετατραπεί σε μια σοβαρή πολιτική δύναμη, μέσα στα πλαίσια όμως της ουκρανικής πολιτικής. Το ίδιο θα πρέπει να ενδιαφέρει και τον Ποροσένκο, καθώς για τον διάλογο με την ανατολή είναι αναγκαίοι πραγματικοί συνομιλητές.

Θέμα-κλειδί για να δοκιμαστεί η ικανότητα επίτευξης συμφωνιών, είναι η επίλυση των προβλημάτων σχετικά με το φυσικό αέριο, δηλαδή το τι θα γίνει στο εξής με τα χρέη, τη μεταφορά και τις τιμές του αερίου. Η Ρωσία, όπως όλα δείχνουν, είναι έτοιμη να επιδείξει μεγαλύτερη ελαστικότητα απ' ό,τι μέχρι σήμερα, κατανοώντας ότι ένας νέος πόλεμος για το φυσικό αέριο θα βλάψει τη Gazprom. Για να υιοθετηθεί όμως αυτή η στάση, η Ουκρανία θα πρέπει να εξοφλήσει τουλάχιστον τις παλιές οφειλές, καθώς υπάρχει για την ώρα πρόβλημα ακόμη και με αυτό. Εφόσον η Ευρώπη επιθυμεί διακαώς να βγει από την ατζέντα η απειλή της διακοπής των προμηθειών, ο συμβιβασμός είναι εφικτός. Αν κατορθωθεί μια πρόοδος στο θέμα του αερίου, θα εμφανιστεί τουλάχιστον κάποιο θετικό προηγούμενο.
Η Μόσχα είναι επιφυλακτική για τις προοπτικές της Ουκρανίας υπό οποιαδήποτε ηγεσία, επειδή η πολιτική ελίτ δεν άλλαξε μετά τις αναταραχές και το ποιόν της προηγούμενης ελίτ είναι σε όλους γνωστό. Και όμως, παρά την πολύ αρνητική στάση για τα γεγονότα στο Μαϊντάν και το πραξικόπημα του Φεβρουαρίου, η Ρωσία κατά τα φαινόμενα δεν είναι αντιτίθεται στη σταθεροποίηση των σχέσεων με την Ουκρανία. Ο τερματισμός του εμφυλίου στα ανατολικά με τρόπο που θα επιτρέψει σε όλους τους εμπλεκόμενους να μην αισθανθούν ηττημένοι, είναι η βασική προϋπόθεση για την αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας της Ουκρανίας. Εδώ λοιπόν, όλα θα εξαρτηθούν από τα πρώτα βήματα του Πιότρ Ποροσένκο, τα οποία θα προκαθορίσουν τη μελλοντική πορεία.
*Ο Φιόντορ Λουκιάνοφ ηγείται του προεδρείου του Συμβουλίου εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής.

Φιόντορ Λουκιάνοφ, ειδικά για τη RBTH

Πηγή: gr.rbth.com